

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Факультет агротехнологій та екології

Кафедра захист рослин

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

БДЖІЛЬНИЦТВО

(факультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Розробник:

Нінель КОВАЛЕНКО –

доцент кафедри захист рослин,
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент

Полтава
2020 р.

Назва навчальної дисципліни	Бджільництво Вибіркова дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра захист рослин
Контактні дані розробника, який залучений до викладання	
викладач:	Нінель Коваленко
науковий ступінь	кандидат сільськогосподарських наук
вчене звання	доцент
контакти:	ауд. 72а (навчальний корпус № 1)
e-mail:	ninel.kovalenko2016@gmail.com ninel.kovalenko@pdaa.edu.ua
тел.	0662227241
сторінка викладача:	https://www.pdaa.edu.ua/people/kovalenko-ninel-pavlivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з біології, хімії.

Опис дисципліни

В результаті вивчення дисципліни «Бджільництво», здобувачі вищої освіти здобувають знання з біології медоносної бджоли, методів утримання бджіл, технології одержання продукції бджільництва, значення бджіл як основних запилювачів сільськогосподарських ентомофільних культур, кормової бази бджільництва.

Елементи характеристики	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість годин	120	120
Кількість кредитів	3	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Рік навчання (курс)	2	2
Семестр	4	4
Лекції (годин)	16	6
Практичні (семінарські) (годин)		
Лабораторні (годин)	24	4
Самостійна робота (годин)	80	110
в т.ч. індивідуальні завдання (вказати вид) (годин)	-	-
Вид підсумкового контролю	залік	залік

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у студентів системи знань і навиків з питань з біології бджолоїної сім'ї та її особин, медоносних ресурсів, засобів механізації та обладнання, технологій утримання і розмноження бджолоїних сімей, запилення ентомофільних рослин, хвороб бджіл, організації виробництва, переробки продукції бджільництва, а також набуття навичок і вмінь роботи з бджолоїними сім'ями та оцінки їх стану відповідно до кваліфікаційної характеристики спеціальності.

Основні завдання навчальної дисципліни: надання майбутнім спеціалістам знань з біології бджолоїних сімей, їх життєвого циклу упродовж року, основних правил годівлі, утримання і розведення бджіл, кормової бази бджільництва і запилення ентомофільних культур, технології одержання продукції бджільництва, хвороб і шкідників бджіл, економіки та організації бджільництва.

Компетентності:

загальні:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Навички здійснення безпечної діяльності.

фахові (предметні, спеціальні):

ФК1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.

ФК3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів.

Програмні результати навчання:

ПРН6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.

ПРН8. Уміти координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів під час проведення заходів із захисту рослин.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Значення бджільництва. Особливості та склад бджолоїної сім'ї. Зовнішня будова медоносної бджоли.

Тема 2. Внутрішня будова та фізіологічні особливості медоносної бджоли. Розмноження бджолоїних сімей. Будова і використання гнізда бджіл.

Тема 3. Вулики, їх класифікація та будова. Пасічний інвентар, обладнання, будівлі та пересувні установки.

- Тема 4. Кормова база бджільництва і запилення ентомофільних культур.
 Тема 5. Догляд за бджолиними сім'ями у весняно-літній період.
 Тема 6. Підготовка до зимівлі та зимівля бджолиних сімей.
 Тема 7. Технологія виробництва продуктів бджільництва.
 Тема 8. Хвороби і шкідники бджіл. Токсикози.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма, презентації.

Структура курсу

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	л	п/л	ср	усього	л	п/л	ср
Тема 1. Значення бджільництва. Особливості та склад бджолиної сім'ї. Зовнішня будова медоносної бджоли.	14	2	2	10	17	2	2	13
Тема 2. Внутрішня будова та фізіологічні особливості медоносної бджоли. Розмноження бджолиних сімей. Будова і використання гнізда бджіл.	16	2	4	10	14	-	-	14
Тема 3. Вулики, їх класифікація та будова. Пасічний інвентар, обладнання, будівлі та пересувні установки.	16	2	4	10	15	-	2	13
Тема 4. Кормова база бджільництва і запилення ентомофільних культур.	14	2	2	10	14	-	-	14
Тема 5. Догляд за бджолиними сім'ями у весняно-літній період.	16	2	4	10	16	2	-	14
Тема 6. Підготовка до зимівлі та зимівля бджолиних сімей.	14	2	2	10	16	2	-	14
Тема 7. Технологія виробництва продуктів бджільництва.	16	2	4	10	14	-	-	14
Тема 8. Хвороби і шкідники бджіл. Токсикози.	14	2	2	10	14	-	-	14
Усього годин	120	16	24	80	120	6	4	110

Політика оцінювання

Академічна доброчесність. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дедлайни та перескладання. Практичні (лабораторні) завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (20 %). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

Система оцінювання.

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.	<i>словесні методи:</i> лекція, розповідь-пояснення, бесіда; <i>наочні методи:</i> ілюстрування, демонстрування; <i>практичні методи:</i> лабораторні роботи; <i>порівняння;</i> <i>методи самостійної роботи вдома:</i> завдання самостійної роботи;	– опитування теоретичних питань; – виконання лабораторних робіт та їх захист; – виконання завдань самостійної роботи.
ПРН8. Уміти координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів під час проведення заходів із захисту рослин.	<i>робота під керівництвом викладача:</i> самостійна робота; <i>методи формування пізнавальних інтересів:</i> створення ситуації інтересу; створення ситуації новизни навчального матеріалу; <i>методи усного контролю:</i> індивідуальне та фронтальне опитування, доповіді; <i>методи письмового контролю:</i> контрольна робота; <i>комп'ютерні і мультимедійні методи:</i> використання мультимедійних презентацій;	– опитування теоретичних питань; – виконання лабораторних робіт та їх захист; – виконання завдань самостійної роботи.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 6	50	50	30
ПРН 7	50	50	30
Разом	100	100	60

Шкала оцінювання: ЄКТС та національна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	
35 – 59	FX	Не зараховано
0 – 34	F	

Література та джерела інформації**Основні**

1. Аветисян Г.А. Пчеловодство. 3-е изд. Перераб. и доп. – М. : Колос, 1982. – 319 с.
2. Буренин Н.Л. и др. Справочник по пчеловодству. – Краснодар : Советская Кубань, 1988. – 362 с.
3. Довідник пасічника / В.П. Поліщук, В.А. Гайдар, М.І. Чегрик та ін.; За ред. В.П. Поліщука. – 2-е вид. перероб. і доп. – К.: Урожай, 1990. – 224 с.
4. Лебедев В.И., Билаш Н.Г. Биология медоносной пчелы. – М.: Агропромиздат. 1991. – 239 с.
5. Манойленко С.В. Бджільництво. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів напряму 201 – Агрономія. – Кропивницький: ЦНТУ, 2018. - 75 с.
6. Мегедь О.Г., Поліщук В.П. Бджільництво. – К.: Вища школа Головне вид-во, 1987. – 325 с.
7. Поліщук В.П. Бджільництво: Підручник. – К.: Вища шк., 2001 – 287 с.
8. Поліщук В.П., Гайдар В.А. Пасіка:-К.,2008.-284с.

Допоміжні

9. Бджільництво / А.І. Черкасова, В.М. Блонська, П.О. Губа та ін.: За ред. А.І. Черкасової. – К.: Урожай, 1989. – 304 с.
10. Белик Э. В. Большой современный справочник пчеловода. – Донецк: ООО ПКФ «БАО», 2004. – 544 с.

11. Белик Э. В. Большой современный справочник пчеловода. – Донецк: ООО ПКФ «БАО», 2004. – 544 с.
12. Бондаренко Н.В. Практикум по пчеловодству. – Л.: Колос, 1981.
13. Карпатські бджоли: Довідник /[Г.А. Аветисян, В.О Губін, М.К. Шевчук та ін.: Відп. за вип. В.А. Гайдар та В.П. Пилипенко]. – Ужгород: Карпати, 1981. – 224 с.
14. Кормова база бджільництва. Чегрик М.І., Бага О.М., - К.: Урожай, 1976. – 168 с.
15. Лаврехин Ф.А., Панкова С.В. Биология пчелиной семьи. – М.: Колос, 1975.
16. Лукоянов В.Д., Павленко В.Н. Пчеловодный инвентарь, пасечное оборудование: Справочник. – М.: Агропромиздат, 1988. – 160 с.
17. Поліщук В.П., Гайдар В.А. Пасіка. – К.: Ділова Україна, 1993. – 272 с.
18. Пономарева Е.Г. Кормовая база пчеловодства и опыление с.-х. растений. – М.: Колос, 1980.

Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14#Text>
2. <https://med.dovidnyk.info/>
3. <http://prokopovich.com.ua/>
4. <https://www.paseka.in.ua>